

History Without A Past

Samson Kambalu & Vincent Meessen

“Al het mystische en het magische, al het heroïsche, al het musische, het logische en het plastische zoeken vorm en uitdrukking in edel spel. Cultuur begint niet *als* spel en niet *uit* spel, maar *in* spel.”

- Johan Huizinga, *Homo Ludens*, 1950

Het spel is een ernstige zaak, ironisch genoeg. Het is een fundament van cultuur en toch lijdt de samenleving aan ‘spel-erosie’. Tot deze conclusie komen de situationisten die in de jaren zestig een strategie uitrollen met als doel de maatschappij te doen kantelen. Deze internationale groepering van kunstenaars en intellectuelen wil een politieke revolutie teweegbrengen en streeft ernaar om het alledaagse leven tot kunst te verheffen. Gedreven door een fundamentele kritiek op de consumptiemaatschappij, zoeken de situationisten naar manieren om het gestructureerde dagelijkse leven radicaal om te gooien en het als een spel te herintroduceren. Hun theorieën worden hard gemaakt met manifesten, pamfletten, films, slogans en publieke acties. De situationisten propageren de revolutie en het hoeft niet te verwonderen dat hun ideeën mee aan de basis liggen van de opstanden in mei 1968.

De aanpak van deze groepering en de weerklank ervan op de hedendaagse samenleving inspireren Vincent Meessen en Samson Kambalu om hun werk samen te brengen in *History Without A Past*. Het zaadje voor deze tentoonstelling wordt – onbewust – geplant tijdens de Biënnale van Venetië in 2015, waar beide kunstenaars aanwezig zijn met werk dat geïnspireerd is op de internationale avant-garde beweging. Meessen toont er de video-installatie *One.Two.Three* binnen de context van het Belgische Paviljoen in Giardini. Kambalu maakt met de *Sanguinetti Breakout Area* deel uit van de centrale tentoonstelling *All the World's Futures*, gecureerd door Okwui Enwezor. *History Without A Past* bouwt verder op deze gedeelde geschiedenis. In Mu.ZEE haken Meessen en Kambalu op een speelse, maar ook strategische manier op elkaar in. De manier waarop hun gedeelde fascinatie voor de revolutionaire en subversieve idealen van de situationisten zich ontplooit, verschilt echter radicaal.

Samson Kambalu (°1975, Nchalo Malawi – woont en werkt in Oxford) is onderzoeker, auteur, filmmaker en vooral ook beeldend kunstenaar. Zijn films en installaties verraden een grote interesse in het vermengen en vertroebelen van verschillende culturen en geschiedenissen. Zijn praktijk vertrekt vanuit het alledaagse en druist in tegen elk kapitalistisch (en op de kunstmarkt gericht) systeem. De films of beelden die hij creëert, deelt hij onbaatzuchtig online. Inspiratie haalt Kambalu uit Malawi, waar een sterke Nyau cultuur heerst die ‘het schenken’ centraal stelt. In zijn analyse van de Nyau cultuur ziet Kambalu parallellen met de internationale situationisten die de strijd aanbinden met het koude kapitalisme en de potlatch – oftewel het gulle schenken – propageren.

Vincent Meessen (°1971, Baltimore V.S. – woont en werkt in Brussel) op zijn beurt zoekt naar vergeten of verdrongen episoden uit ons collectieve koloniale verleden. Hij tracht onze eurocentrische kijk op de geschiedenis met nieuwe en meervoudige inzichten te voeden. In zijn multidisciplinaire installaties en video's zoomt de kunstenaar in op de minder zichtbare figuren die vaak ondergesneeuwd raken in de geschiedschrijving, die zich doorgaans organiseert rond de zogenaamde ‘sleutelfiguren’. Op die manier ontstaan er nieuwe perspectieven op de geschiedenis die we denken te kennen.

History Without A Past toont ons de verhalen die vanuit de marge ontstaan. De geschiedenis wordt doorgaans geschreven door overwinnaars, aldus Walter Benjamin (1892 – 1940), die in 1939 vlak voor zijn dood een thesis schrijft ‘Over het begrip Geschiedenis’. Hierin betoogt hij dat nadenken over de

geschiedenis niet alleen een taak is van de wetenschap maar een ethische plicht is van ons allemaal. Wat overgeleverd wordt is slechts een constructie, gebaseerd op selectie en interpretatie. De positie van de historicus die de pen vasthoudt, is dus minstens zo belangrijk. Het verleden is niet iets wat we achter de rug hebben. Hoe we het interpreteren ligt vóór ons. Ook hier worden een aantal geschiedenissen naar boven gebracht die doorgaans geïsoleerd verteld worden. Meessen en Kambalu nodigen ons uit om te (ver)dwalen doorheen het verleden en terug te koppelen naar het heden. Onderweg leren we een aantal boeiende figuren kennen, wiens betekenis wordt herschreven naargelang de dialoog die ze met elkaar en met ons als bezoeker aangaan.